

КИЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЛІНГВІСТИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ФАКУЛЬТЕТ СХІДНОЇ І СЛОВ'ЯНСЬКОЇ ФІЛОЛОГІЇ
КАФЕДРА КИТАЙСЬКОЇ ФІЛОЛОГІЇ

Курсова робота з китайської філології

на тему:

**Функціональні особливості формул мовленнєвого етикету у сучасній
китайській мові**

Студентки групи Пкит 09-20
факультету східної і слов'янської
філології
денної форми навчання
Освітньої програми
Китайська мова і література та переклад,
західноєвропейська мова
Спеціальності 035 Філологія
Спеціалізації 035.065 Східні мови
та літератури (переклад включно),
перша - китайська
Гулько Марини Миколаївни
Науковий керівник: Ст. вик. Мерзлюк Д.
О.
Національна шкала _____
Кількість балів _____
Оцінка ЄКТС _____

Київ – 2023

ЗМІСТ

ВСТУП	3
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ ДОСЛІДЖЕННЯ ФОРМУЛ МОВЛЕННЕВОГО ЕТИКЕТУ СУЧАСНОЇ КИТАЙСЬКОЇ МОВИ	
1.1. Дослідження формул мовленнєвого етикету в китаєзнавстві.....	5
1.2. Особливості мовленнєвого етикету.....	9
1.3. Класифікація формул мовленнєвого етикету.....	12
Висновки до Розділу 1	14
РОЗДІЛ 2. ФУНКЦІОНАЛЬНІ ОСОБЛИВОСТІ ФОРМУЛ МОВЛЕННЕВОГО ЕТИКЕТУ	
2.1. Емоційно-експресивна функція та функція ввічливості.....	16
2.2. Вираження звертальної функції.....	21
2.3. Функція впливу у формулах мовленнєвого етикету.....	24
Висновки до Розділу 2	29
ВИСНОВКИ	31
论文摘要	33
СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ	34

ВСТУП

Головне призначення етикету, в тому числі й мовленнєвого, — встановлення сприятливого контакту між людьми, регулювання їх взаємин на основі принципу ввічливості. Без знання прийнятих у суспільстві правил мовного етикету, не володіючи вербальними формами вираження ввічливих взаємин між людьми, особистість не може правильно встановити різноманітні контакти з оточуючими, тобто, не може з найбільшою користю для себе і для оточуючих здійснити сам процес спілкування.

Структуру мовного етикету визначають такі основні елементи комунікативних ситуацій, які властиві всім мовцям: звертання, привітання, прощання, вибачення, подяка, побажання, прохання, знайомство, поздоровлення, запрошення, пропозиція, порада, згода, відмова, співчуття, комплімент, присяга, похвала тощо. З-поміж них вирізняють ті, що “вживаються при зав’язуванні контакту між мовцями — формули звертань і вітань; при підтриманні контакту — формули вибачення, прохання, подяки та ін.; при припиненні контакту — формули прощання, побажання тощо. Це — власне етикетні мовні формули” (Литовченко, 2000).

Вислови мовленнєвого етикету, закріплені за певними ситуаціями ввічливих взаємин між комунікантами, у результаті багаторазової повторюваності стали стійкими формулами спілкування, стереотипами — типовими, стійко повторюваними конструкціями, що використовуються практично в усіх ситуаціях спілкування і являють собою готові формули не лише з точки зору їх морфолого-синтаксичної структури, а й з точки зору їх лексичної наповненості. Без таких стереотипних виразів, механічно відтворюваних у типових мовленнєвих ситуаціях ввічливості, обійтися, очевидно, неможливо.

Актуальність дослідження визначається тенденцією сучасних мовознавчих студій на дослідження комунікативної функції мови, зокрема вивчення функціональних та прагматичних особливостей формул та штампів мовленнєвого етикету. Також актуальність роботи визначається необхідністю більш глибокого дослідження мовленнєвого етикету в українському мовознавстві.

Метою роботи є дослідити функціональні особливості формул мовленнєвого етикету у сучасній китайській мові.

Досягнення поставленої мети передбачає виконання таких завдань:

- розглянути особливості мовленнєвого етикету;
- класифікувати формули мовленнєвого етикету;
- дослідити формули мовленнєвого етикету в сучасній лінгвістиці;
- схарактеризувати емоційно-експресивну функцію та функцію ввічливості;
- визначити засоби реалізації функції звертання;
- описати функцію впливу у формулах мовленнєвого етикету.

Об'єктом роботи є формули мовленнєвого етикету сучасної китайської мови.

Предметом роботи є функціональні особливості формул мовленнєвого етикету китайської мови.

Матеріал дослідження. Мовні одиниці, відібрані з китайських лексичних та фразеологічних словників.

Методи. В цьому дослідженні використовувалися наступні методи: для визначення теоретичних засад дослідження формул мовленнєвого етикету в китайській мові - низка спеціальних лінгвістичних методів, що включають: *структурний аналіз, функціональний аналіз* – для виявлення і характеристики засобів і способів реалізації формул мовленнєвого етикету;

лінгвокультурологічний аналіз – для з'ясування та аналізу культурно значущої інформації у текстових утвореннях; *контекстуальний метод* – для виявлення значень мовних одиниць, що реалізуються в конкретній ситуації спілкування; *семантико-стилістичний метод* – для виявлення комунікативної інтенції мовця, смислових відтінків значень і прийомів створення формул мовленнєвого етикету на різних рівнях мови.

Практичне значення цього дослідження полягає в можливості застосування результатів роботи у викладанні таких дисциплін як «Китайська мова», «Грамматика» китайської мови у ВНЗ та школах з вивченням східних мов.

Структура роботи. Курсова робота складається зі вступу, двох розділів, висновків, списку використаних джерел.

РОЗДІЛ 1

ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ ДОСЛІДЖЕННЯ ФОРМУЛ МОВЛЕННЄВОГО ЕТИКЕТУ СУЧАСНОЇ КИТАЙСЬКОЇ МОВИ

1.1. Дослідження формул мовленнєвого етикету в китаєзнавстві

Однією з найважливіших складових етикету в Китаї є мова нормативного спілкування, або етикетна, ввічлива мова

Як зазначає китайський лінгвіст Сюй Денань, "ввічлива мова надає особливу витонченість і скромність національній мові, зближує традиційну національну культуру з повсякденним спілкуванням, з давніх-давен до наших днів вона залишається яскравою перлиною в скарбниці китайської мови" (马庆株。(1997)).

Сфера вживання мови етикету дуже велика. Це галузь мови, що має безпосереднє відношення до суспільних цінностей та традиційних ідеалів чесноти. Тут яскраво виражено вплив суспільного розвитку на лад мови. У сучасній китайській мові, мова етикету має спеціальні слова та стійкі словосполучення, що підпорядковуються своїм внутрішнім законам.

Людина, яка розумно користується мовою етикету, показує свою інтелігентність. За наявності у промові співрозмовника висловлювань, слів мови етикету можна будувати висновки про ступінь освіченості і знання принципів моралі і чеснот.

Безсумнівно, кожен із зазначених етикетних знаків являє собою складну, багатопланову підсистему в системі мовного етикету, що заслуговує на пильну увагу і вивчення.

Об'єктом дослідження цієї роботи є звертання в сучасній китайській мові. Звертання до співрозмовника - одна з найуживаніших одиниць, пов'язаних з етикетними знаками. Встановлення мовного контакту, регулювання соціальних взаємин – це важливі суспільні функції звертання:

"Звертання - одне з головних засобів універсального характеру, вироблених мовою обслуговування людського спілкування, встановлення зв'язку між висловлюваннями і суб'єктами спілкування, для інтеграції різних сторін і компонентів ситуації спілкування на єдиний комунікативний акт." (Українсько – китайський словник, 1990).

У Китаї проблеми, пов'язані зі звертаннями, стали об'єктом пильної уваги дослідників за останні два десятиліття. Причому питання, що стосуються мовного етикету та звертань як невід'ємної частини мовного етикету, розглядаються в тісному зв'язку з різними проблемами етикету, комунікації, культури, мови, викладання китайської мови як іноземної.

Серед монографій, в яких знайшли відображення в тій чи іншій мірі зазначені питання, слід зазначити роботи Ян Жуфу "Історія китайського церемоніалу" (马庆株。1997), Чень Сунцзя "Вступ до ввічливої мови" (洪成玉。2002), Хуан Шицзе "Довідник із соціального етикету" (汉语新目标, 2004), Жень Чена "Китайські народні табу" (斯托克著, 2011), Ден Яньчана і Лю Жуньцін "Мова і культура" (汉语新目标, 2004), Лу Юнціна "Етикет на Сході та Заході" (马庆株, 1997), Чень Ке "Цікаві звичаї в розмовній мові китайців" (周符娟。2005).

Проблеми класифікації звертань сучасної китайської мови порушуються у статтях Цуй Сіляна, Яо Япіна, Чен Сунцзя, Гу Жіго, Ху Мін'яна, Вень Юнипуя та багатьох інших. Проблеми впливу культури на мовний етикет порушуються у статтях У Юнде, Ван Гошена, Чень Цзяньміна, Гу Жіго, Чжу Ваньцзіня та ін.

Мовний етикет та звертання у китайській мові розглядаються у роботах фахівців Тайваню, Гонконгу, Сінгапуру. На Тайвані дослідження в цій галузі стосуються, як правило, споріднених звертань, звертань у давнину, а також порівняльного аналізу звертань у Китаї, Англії, США. Цим проблемам присвячені статті тайванських дослідників Лінь Мейжун, Ші Лей, Чжао Жуйміна (周符娟, 2005).

У Сінгапурі автором статей про звертання в епістолярному стилі та використання деяких споріднених звертань є відомий сінгапурський лінгвіст Лу Шаочан (周符娟, 2005). У Гонконгу, наскільки відомо автору дисертації, спеціальних робіт, у яких розглядаються проблеми звертань сучасної китайської мови, немає, але деякі проблеми комунікації та етикету у зв'язку з викладанням китайської мови як іноземної порушуються у статтях дослідника китайської мови з Гонконзького університету Мяо Цзінбань (斯托克著, 2011).

Проблеми мовного етикету китайської мови, зокрема, присвячені дослідження японських синологів Ман Кейсю та Онисі Томоно (斯托克著, 2011). В американській синології найбільш детальне дослідження звертань китайської мови належить Чжао Юаньженю. Його перша стаття у цій галузі "Chinese Terms of Address" була опублікована в 1956 р. в журналі Language (汉语新目标, 2004). Інші роботи зі звертаннями та мовленнєвим етикетом китайців, опубліковані останніми роками у США, нам невідомі, хоча роботи,

присвячені китайському етикету та проблемам міжкультурної комунікації, в яких згадуються і проблеми китайського етикету та ритуалу, публікуються досить часто. Однією з останніх робіт є стаття Andrew Y. Kipnis " The Language of Gifts " (汉语新目标, 2004).

1.2. Особливості мовленнєвого етикету

Спілкування є невід'ємною частиною людського життя, і якщо нормальне культурне спілкування між носіями однієї мови зазвичай не викликає труднощів, культурні конфлікти виникають під час спілкування між людьми, які розмовляють двома різними мовами і двома різними культурами. Не можна назвати мовну культуру там, де конкретизуються вимоги етикету до мовної діяльності. На думку багатьох учених, вивчення мовного етикету займає особливе місце на стику лінгвістики, теорії та історії культури, психології та інших гуманітарних дисциплін (Базовий підручник китайської мови, 1995).

У сфері мовного етикету, зокрема, прийнятих у цій культурі: співчуття, скарга, осуд, горе тощо. Так, наприклад, в одних культурах прийнято скаржитися на проблеми та проблеми, а в інших – ні. Якщо в одних культурах прийнятно говорити про свій успіх, то в інших – ні. У нього також можуть бути включені конкретні вказівки з мовного етикету - про що можна, а що не можна говорити, і в яких ситуаціях. Мовний етикет можна охарактеризувати як систему мовних засобів, у яких виявляються етикетні відносини. Елементи цієї системи можуть бути реалізовані на різних мовних рівнях.

«У вузькому розумінні слова мовленнєвий етикет можна охарактеризувати як систему мовних засобів, у яких виявляються етикетні

відносини» (Базовий підручник китайської мови, 1995). В основі мовного етикету лежать мовні формули, характер яких залежить від специфіки спілкування. Мовний етикет характеризує як повсякденну мовну поведінку, так і мовні норми. Це невід’ємна частина людської поведінки та культури спілкування. Має національну самосвідомість, знання її тонкощів дозволяє уникнути багатьох труднощів у процесі спілкування.

Привітання.

У китайській мові також є різні види привітань.

1. Універсальні привітання: «你好» (Nǐ hǎo – Здрастуйте), «早上好» (zǎoshanghǎo – Доброго ранку), «晚上好» (wǎnshàng hǎo – Добрий вечір), «吃饭了吗?» (Chīfànle ma? – Ви їли?) При цьому, Nǐ hǎo найчастіше вимовляють в офіційній обстановці, при зустрічі з дуже шанованою чи незнайомою людиною (Любимова, 2016).

2. Ситуативні вітання (це фрази, які можна вживати залежно від обставин): з ранку можна почути подібні фрази: 上班呀? (Shàngbān ya? – На роботу?), «上课?» (Shàngkè? – На навчання?). Увечері: «回来了?» (Huíláile? - Додому? /Повертається?) Цікаво відзначити, що останнім часом серед китайської молоді часто вживаються англійські слова "Hi!" та «Hello» (斯托克著, 2011).

Звертання.

1. До осіб чоловічої статі: до особливо поважних людей або в офіційній обстановці використовується "先生" (Xiānshēng - Пан/Містер) Іноді вживається як українське звернення "Чоловік ...!". Прізвище ставиться перед зверненням (наприклад, 李先生 –Lǐ xiānshēng – Пан Лі). Звернення до ровесника звучить як «哥哥/大哥» (Gēge/Dàgē – Старший брат). До чоловіка,

який помітно старший за вас: «叔叔» (Shūshu-Дядько). До людей похилого віку можна звернутися: «大爷/爷爷» (Dàyé/Yéyé – Дядько/Дідусь) (斯托克著, 2011).

2. До осіб жіночої статі: до заміжньої жінки можна звернутися «太太» (Tàitai – Мадам/Місіс) цей вираз доречний у діловому спілкуванні, іноді використовується як українське «Жінка, ...!». До молодих дівчат до 25 років доречно буде звернутися «女生» (Nǚshēng – Дівчина/Студентка), також до молодих незаміжніх дівчат іноді звертаються «姑娘» (Gūniáng–Дівчина), але тільки якщо той, хто звертається, годиться в отці цій дівчині. Ще існує слово «女士» (Nǚshì-Міс), вживається, коли невідомо, одружена жінка чи ні (щось на кшталт англійського «Ms.»), але зазвичай використовується стосовно жінок старше 40 років). Прізвище і в «太太» і в «女士» ставиться перед зверненням (наприклад, 长太太–Zhǎng tàitai – Мадам Джан/王女士–Wáng nǚshì – Пані Ван). Звертання до ровесниці звучить як «姐姐/大姐» (Jiějie/Dàjie – Сестра/Старша сестра). До жінки, яка годиться в матері, в неформальній обстановці можна звертатись 阿姨 (Āyí-Тьотя). До жінки похилого віку вживаємо слово «婆婆» (Pópo – Мати/Бабуся) (周符娟, (2005).

3. До людей, які обіймають якусь посаду: до вчителів, начальників, директорів, менеджерів і.т.д. зазвичай звертаються у форматі «прізвище + статус» (наприклад, 李老师 – Lǐ lǎoshī–Учитель Лі/王老板–Wáng lǎobǎn – Начальник Ван). До водія таксі або майстра в якійсь справі мистецтва слід звертатися «师傅» (Shīfù – Майстер) (周符娟, 2005).

4. До друзів: до прізвищ друзів приблизно свого віку додають «老/小» (Lǎo/Xiǎo –Старий/Молодий) (наприклад, якщо людину звать 宋杰修–Sòng Jié Xiū, то друзі можуть називати його 老宋/小宋–Lǎo Sòng/Xiǎo Sòng,

залежно від того, старший він їх або молодший) (Китайсько – український словник, 2004).

Прощання.

1. Формальні прощання: «再见» (Zàijiàn – До побачення) – це найстандартніше китайське прощання. Також можна сказати «明天见» (Míngtiān jiàn – До завтра). Якщо говорити про більш формальні прощання, слід згадати «我先告辞了» (Wǒ xiān gàocíle – Я повинен піти (першим)) та «失陪了» (Shīpéile – Перепрошую, що покидаю вас). Обидві фрази можна використовувати й у колі друзів, проте друга лише у іронічному значенні (快乐汉语: Книга для учнів, 2010).

2. Неформальні прощання: у неформальній обстановці можна попрощатися так: «拜拜啦!» (Bàibài la! – Пока!), цей вислів прийшов у китайську мову з англійської. Коли ми хочемо вказати на бажання контактувати знову, краще сказати «再联系!» (Zài liánxì! – Давайте будемо на зв'язку!). Одне з найнеформальніших і відвертих прощань звучить так: «有空再聊» (Yǒu kòng zài liáo – Коли ти матимеш час, давай ще побалакаємо).

Національні особливості мови яскраво виражені у формулах звернення. Насамперед це пов'язано з різними суспільними пріоритетами. Так, у Китаї дотримуються принципу колективізму.

1.3. Класифікація формул мовленнєвого етикету

Розглянемо формули мовленнєвого етикету китайської мови.

Найчастіше вживані формули вітання китайської мови - 你好! що в перекладі означає «привіт». Специфічним китайським вітанням є «吃饭了吗?», що в перекладі означає «Ти їв рис?». Загальновідомо, що слову «рис» надається особливого значення в традиційному китайському суспільстві. Боротьба за існування в Китаї часом безпосередньо залежала від його наявності. З цієї причини така форма багато в чому символічна: якщо ти «їв рис», значить, у твоєму домі достаток, і в тебе все гаразд (快乐汉语: Книга для учнів, 2010).

2. Формули звертання особливо яскраво відбивають національну специфіку мовного етикету. У китайському - прізвище + ім'я. У китайській мові використовують тільки прізвище та офіційну посаду, доки співрозмовник спеціально не попросить називати його на ім'я, наприклад, 王大夫 доктор Ван, причому прізвище ставиться на перше місце. Якщо посада не відома, то найчастіше використовуються звертання «先生» — пан, «太太» — пані (马庆株,1997).

3. Мовні формули подяки китайською мовою не мають яскраво виражених відмінностей. Так, подяка в офіційній обстановці містить слова «дозвольте, дозвольте». Зустрічаються формули, у яких той, хто говорить, показує свою розгубленість, тим самим збільшуючи значущість того, що відбувається. Наприклад, «不知多么感谢您! Не знаю, як вам дякувати», або «Я так вдячний вам, що немає слів!» (马庆株,1997).

4. Формули вибачення в китайській мові представлені ширше і емоційніше, що пов'язано з важливим у китайській філософії «Вчення про особу», головним принципом якого є «не втратити особу» (Ветрова, 2015). Навіть якщо китаєць випадково торкнеться рукою людини, яка стоїть поруч, він обов'язково скаже кілька вибачень, оскільки приніс занепокоєння.

5. Формули згоди в китайській мові представлені здебільшого у вигляді коротких, чітких висловлювань, наприклад, «好吧! — Добре!, Гарзд!"». Це говорить про те, що за допомогою короткої відповіді той, хто говорить, підкреслює відсутність будь-яких сумнівів для згоди. Формули незгоди є найважчими у використанні. У китайській традиції при відмові зазвичай прагнуть щадити самолюбство партнера. З цією метою використовуються конструкції «непобоюся», «对不起 — вибач». Замість упевненого «Я не згоден», вживається «недосяжний настрій — не можу погодитися», цим як би пом'якшують можливу негативну реакцію (马庆株,1997).

6. Формули прощання у китайській мові мають низку обмежень, наприклад, фразу «路顺风 ! - Попутного вітру!" заборонено говорити подорожуючим літаком. Слід зазначити, більшість китайських прощань у своєму складі мають ієрогліф «见» (再见, 明天见, 回头见), який означає «зустрічати, бачити», тобто. прощаючись, китайці так чи інакше згадують майбутню зустріч (周符娟, 2005).

7. Невербальні засоби вираження вітання, згоди, незгоди, подяки, прощання в Китаї мають низку особливостей, які можуть стати на заваді правильному сприйняттю мовної формули. Можна побачити, як китайці дякують один одному за уважність та люб'язність, постукуючи двома пальцями правої руки по краю столу. Цей жест ввічливості перегукується з часів династії Цінь, коли один імператор «пішов у народ» інкогніто. Особи, які його супроводжували, не могли висловити свою повагу правителю словами і тому постукували двома пальцями по столу. Зараз багато хто знаходить цю звичку досить практичною — так можна сказати «дякую», не перериваючи основну бесіду (Грищенко, 2007). Нерідко можна спостерігати як китайці використовують цей жест дотепер.

Висновки до Розділу 1

Одним із найважливіших принципів етикету є підтримка чесних і шанобливих відносин із партнером. От чому вчинки та дії, пов'язані з незнанням норм і принципів. Також особливості ділового етикету в країні перебування, можуть спричинити негативну емоційну реакцію і, як наслідок, негативно вплинути на результат ділових взаємин. Утім, існує також національна специфіка етикету, яку в разі поїздки за кордон необхідно знати й обов'язково враховувати. Тому варто докладніше розглянути особливості етикету в тих країнах, з якими у нас традиційно існують тісні торгівельні, економічні й виробничі зв'язки.

Існують формули мовного етикету. Відомо, що спілкування можливе за наявності: мовця, адресата, до якого звернена мова; мети і теми мовленнєвої діяльності. Схематично код мовленнєвої ситуації можна зобразити так: "хто — кому — чому — про що — де — коли". Етикетною вважається тільки та ситуація, для якої суттєвими є відмінності між мовцями (їхній вік, соціальний статус, стать тощо).

Структуру мовного етикету визначають такі основні елементи комунікативних ситуацій, які властиві всім мовцям: звертання, привітання, прощання, вибачення, подяка, побажання, прохання, знайомство, поздоровлення, запрошення, пропозиція, порада, згода, відмова, співчуття, комплімент, присяга, похвала тощо. З-поміж них вирізняють ті, що "вживаються при зав'язуванні контакту між мовцями — формули звертань і вітань; при підтриманні контакту — формули вибачення, прохання, подяки та ін.; при припиненні контакту — формули прощання, побажання тощо. Це — власне етикетні мовні формули".

РОЗДІЛ 2

ФУНКЦІОНАЛЬНІ ОСОБЛИВОСТІ ФОРМУЛ МОВЛЕННЄВОГО ЕТИКЕТУ

2.1. Емоційно-експресивна функція та функція ввічливості

Експресивність мовлення реалізується за рахунок передачі емоцій засобами мови. Як зазначає Грищенко Т.Б., “емоції – одна з форм відображення світу, відзеркалюють не предмети і явища реального світу, а відношення, в яких вони знаходяться стосовно людини, тобто не властивості предметів і явищ, а їх значення для життя людини. Емоції є особливим засобом оцінки цього значення для конкретної людини і через неї – інформацією про стан внутрішнього “я”, його свідомості та психіки” (Грищенко, 2007).

З вищесказаного випливає, що кожна людина, індивідуум, суб’єктивно сприймає навколишній світ, на базі чого формується мовна картина та чуттєве сприйняття. О.Н. Лук виділяє такі функції емоцій.

1. Пристосувальна (природна реакція).
2. Сигнальна.
3. Накопичення досвіду (汉语新目标 ,2004, 汉语新目标 ,2004).

Загалом, вигуки, як виразники емоцій, слугують сигналами на певну мовленнєву ситуацію й виконують сигнальну функцію, хоча певним чином є й результатом природної реакції та накопичення досвіду. Згідно з термінологією Т.Б. Грищенка, вигук є афективом – “емотивом, значення якого для певного слова є єдиним способом означення емоції, без її називання” (Грищенко, 2007).

В процесі еволюції емоції “стають більш тонкими”, тобто конкретнішими. Однак, в цьому аспекті слід розрізняти емоцію та почуття. Почуття – більш складний феномен. Воно формується в ході суспільних відносин, хоча у науковій літературі цей термін функціонує і як

- 1) почуття – одна емоція;
- 2) почуття – сукупність емоцій.

О.Н. Лук вибудовує таку ієрархію емоцій: “вищий ступінь почуттів”, “проміжна ланка”, “низькі емоції”. До “вищого ступеню почуттів” дослідник відносить такі складні емоційні утворення, як повага; до “низьких емоцій” – відчуття голоду, певні фізіологічні бажання. У ході нашого дослідження актуальною є категорія “проміжна ланка”, оскільки охоплює емоції, які у процесі комунікації можуть виражатися вигуками.

Отже, науковець поділяє емоції “проміжної ланки” на такі групи (поділ емоцій на “позитивні” та “негативні” відбувався на базі фізіологічних досліджень нервової системи).

1. Позитивні почуття: задоволення, радість, блаженство, захоплення, симпатія, ніжність, любов, вдячність, гордість, впевненість, довіра, повага, спокійна совість, почуття полегшення, почуття безпеки, злорадство, почуття задоволеної помсти.

2. Негативні почуття: незадоволення, горе, відчай, сум, печаль, докір, невдоволення, неприязнь, заздрість, сум, смуток, розчарування, тривога, побоювання, страх, жах, співчуття, жаль, образа, почуття приниження, гнів, злоба, злість, ненависть, ревності, невпевненість (сумнів), неухважність, недовіра, сором, невдоволення собою, докір сумління, нетерплячість, відраза.

3. Почуттєво-нейтральні стани: байдужість, стан спокійного споглядання, цікавість, здивування, подив. Варто зазначити, що людина у таких станах не відчуває конкретно ні приємних, ні негативних почуттів, але

все ж переживає своє ставлення до світу і самого себе. Почуттєво-нейтральні стани можуть набувати відтінку позитивного або негативного відчуття. (Стельмахович, 1981).

Слід відзначити, що деякі почуття, що віднесені до категорії “негативних” (наприклад, гнів) у певних ситуаціях можуть бути приємними. Хоча й не усі дослідники вважають вигуки лексичними одиницями, але всі визначають емоційність (емотивність) як основну характеристику цього мовленнєвого явища.

Так, Е.С. Ветрова зазначає, що вигуки є виразниками емоцій, але не є емоційними лексичними одиницями, адже знаходяться поза системою (Ветрова, 2015).

З огляду на те, що вигуки можуть виражати весь спектр емоцій, що О.Н. Лук наводить у групі “проміжна ланка емоцій”, поміж вигуків сучасної китайської мови варто виділити:

1 Вигуки, що виражають позитивні почуття. Наприклад: 啊 [ā], 啊呀 [āyā], 啊哈 [āhā], 嗨 [hē], 喔唷 [ōyō], 喔嚯 [ōhuò], 哦 [ó], 哟 [yāo]. 啊, 今年的庄稼长得真好哇! – Ого, а хліба в цьому році дійсно вродили! У цьому прикладі вигук 啊 [ā] передає захоплення певною подією. 嚯, 他真勇敢! – О, а він дійсно хоробрий! У цьому прикладі вигук 嚯 [huò] виражає здивування.

2. Вигуки, що передають негативні почуття. Наприклад: 呸 [pēi], 阿嚏 [àǎ], 哎 [āi], 哎呀 [āiyā], 噫 [hài], 吓 [hè].

哎, 你怎么能这么说呢? – Ех, як ти міг так сказати? У цьому прикладі вигук 哎 [āi] виражає невдоволення.

啊哈, 我为朋友担心! – Ой, я хвилююся за друзів!

У цьому прикладі вигук 啊哈 [āhā] передає почуття смутку.

3. Вигуки, які виражають почуттєво нейтральні стани.

Наприклад: 阿 [ē], 哦 [ō], 哼[hēng]. 哦, 我知道! – Ага, я знаю! У цьому прикладі вигук 哦 [ō] виражає розуміння мовцем певної ситуації.

Водночас, згідно з класифікацією (Любимова, 2014) емоційні вигуки сучасної китайської мови можна поділити на:

1) вигуки, що виражають різні емоції.

Наприклад, вигук 嗨 [hāi] може виражати і радість, і печаль; вигук 啊[ǎ] – і здивування, і сумнів. 啊, 这是怎么回事? – Гм, в чому справа? (вигук 啊[ǎ] виражає сумнів).

2) вигуки, що виражають конкретні емоції.

Наприклад: 呸 [pǐ] – вигук, який виражає невдоволення; 噢 [ǎo] – вигук, який виражає запит; 呸 [pēi] – вигук, який виражає невдоволення; 喔嚯 [ōhuò] – вигук, який виражає здивування. 喔嚯 [ōhuò], 这么大的西瓜! – Ого, який великий кавун!

Водночас, В.І. Шаховський підкреслює, що мовець, виражаючи свою емоцію, перш за все, виражає своє ставлення до предмету мови, а не намагається викликати будь-яку емоцію у слухача.

Наприклад: А: 今天几号? Б: 今天十号。Б: Сьогодні 10. А: 啊, 后天是我姐姐的生日! (Любимова, 2016). А: Яке сьогодні число? Б: Сьогодні 10. А: Ой, післязавтра ж День народження моєї сестри! (вигук 啊[ǎ] виражає радісне здивування) З вище наведеного прикладу видно, що мовець А за допомогою вигуку 啊 [ǎ] передає свою емоцію “здивування”, тим самим підкреслюючи, що він не очікував, що “День народження сестри так скоро”. Водночас, мовець А не має на меті викликати якусь емоцію у співрозмовника Б.

Аналізуючи емотивність вигуків сучасної китайської мови, варто зазначити й той факт, що емоції практично не бувають у “чистому вигляді”, а поєднують у собі нашарування певних відтінків почуттів. Це яскраво відображено і у семантичній структурі вигуків сучасної китайської мови.

Так, наприклад:

嘿，下雪了！– Ой, сніг пішов!

哎呀，真美！– Ой, яка краса!

У цих прикладах вигуки 哎呀 [āiyā] та 嘿 [hēi] виражають радісне здивування.

呀，你怎么啦？– Ой, що з тобою?

У цьому ж прикладі вигук 呀 [yā] передає здивування, змішане із почуттям страху.

У контексті експресивних можливостей висловлювань з вигуками сучасної китайської мови актуальним є й питання інтонації та жесту. Як зазначає Є.В. Серєда, вплив інтонації та жесту (міміко-жеста) на семантику вигуку досить значний. Інтонація виражає емоційно-вольові відношення людей в процесі спілкування, надає висловлюванню необхідної визначеності, а жестом підкріплюється вираження відношення до дійсності, що передається вигуком (Китайсько – український словник, 2004).

Наприклад, мовленнєва ситуація:

A: 哎呀，怎么理的这么短了？

B: 您不是说理的短点儿吗？

A: 我是说的理得短点儿。

B: 这就是呀！哦，我明白了，您是说剪点儿。

A: 对啦，我说的就是这个意思

А: Ой, чому так коротко підстригли?

Б: Хіба Ви не казали підстригти коротко?

А: Я казала підстригти коротше трішки.

Б: Це так і є! О, зрозуміла, Ви хотіли сказати, що слід трішки підстригти.

А: Так, це і є саме те, що я хотіла сказати (Паламарчук, 2011).

Вигуки 哎呀[āiyā] та 哦[ō] підкреслюють експресивність комунікації співрозмовників, водночас, інтонація, з якою можна промовити ці висловлювання може вплинути на ступінь експресії, адже підсилена інтонація на слові 这么, використання конструкції “Підмет + 不是 + присудок (дієслово) + 吗?” (“хіба не?”), що виражає риторичне питання, використання емоційних часток 呀 та 啦 підсилюють емоційне забарвлення спілкування. Іншим прикладом впливу інтонації на експресивність комунікації може слугувати цей приклад:

А: 这儿可以吸烟吗?

Б: 你看那儿写的是什么?

А: 请勿吸烟。噢! 对不起 (斯托克著, 2011)。

А: Тут можна курити?

Б: Подивись, що там написано?

А: Будь ласка, не палити. О! Вибач.

У цьому діалозі, якщо інтонаційно підкреслити вираз 是什么 (є що?), то відповідь співрозмовника. А буде більш сповненою емоцією жалю з забарвленням невдоволення. Отже, поняття емотивність характеризує вигук як мовний засіб під час його функціонування.

Проаналізувавши типи емоцій, було виділено

1) вигуки, що виражають позитивні емоції,

- 2) вигуки, що передають негативні емоції та
- 3) вигуки, які виражають почуттєво нейтральні стани.

Також було встановлено, що вигуки сучасної китайської мови можна поділити на вигуки, що виражають різні емоції, та вигуки, що виражають конкретні емоції. Проте, більшість вигуків можуть передавати певне нашарування почуттів та емоцій. У ході дослідження підкреслено залежність вигуків від інтонаційного окреслення висловлювання.

2.2. Вираження звертальної функції

У китайців немає абстрактних понять «брат», «сестра», лише конкретні, наприклад: «молодший двоюрідний брат». Тому китайською не можна, як українською, сказати: «У мене є брат», або «Це моя сестра». Треба неодмінно уточнити: Це моя старша сестра.

Оскільки всі у Китаї звертаються один до одного за термінами спорідненості, дитина може не знати імені бабусі чи тітоньки, адже це ім'я ніколи не звучить вголос. Навіть його мати ніколи не звернеться до своєї молодшої сестри на ім'я, так що це ім'я і почути важко. А оскільки і тітонь, і дядечків, і братів, і сестер дуже багато, то щоб не заплутатися, додають їх «порядковий номер»: друга тітонька, третій дядечко, п'ятий старший брат і т.д. Причому так звертаються один до одного не тільки родичі. Якщо, припустимо, в одному офісі працюють два брати, то й усі колеги звертаються до них (або за очі називають їх) так само: «другий старший брат» та «п'ятий старший брат», наприклад (це допустимо лише в маленьких колективах, де люди добре знають один одного).

Старша сестра завжди називає молодших сестру чи брата на ім'я; вони ж не мають права цього робити, навіть якщо вони вже дорослі люди і

молодші за неї всього на рік. Вони звать її лише "старшою сестрою" (大姐). Можливо, це йде від старої заборони «вимовляти всує» імена шановних людей (наприклад, того ж імператора або його випадкових однофамільців) та родичів.

А як у сучасному житті китайці звертаються до сторонніх? Зрозуміло, є й звертання на прізвище (це рідко), але все ж таки найчастіше ви чуєте таке:

宝贝 - «скарб»; це звертання до дитини;

小朋友- «маленький друг» - до дитини;

小伙子- звертання до молодого людини;

哥们儿- звертання до молодого людини на пекінському сленгу;

小姐– звертання до молодого жінки (дослівно – молодша сестриця); це звертання широко поширене на півночі, проте на півдні воно означає «продажна жінка», і там його слід уникати. Мешканці півночі часто наслідують жителів півдня, і останнім часом деякі жителі столиці теж вважають таке звернення непристойним;

大姐– звертання до жінки, старшої за віком (дослівно – старша сестриця);

女士- «пані»;

阿姨- звертання до жінки віком;

师傅– «майстер», звертання до чоловіка, який має якусь робочу спеціальність;

老头 - «старий», звертання до старого (звернення досить простакуватий);

老太太 - «стара жінка», звертання до літньої жінки чи старої;

同志- «товариш», то можна звернутися, на мою думку, до будь-якого;

висока - *тун-бао* - "народжений від одних батьків" або "співвітчизник"; так називають китайці з материка китайців із Гонконгу, Тайваню, які приїхали на Батьківщину, щоб зайнятися тут бізнесом. І ці китайці дивляться на материкових, треба визнати, дещо зверхньо.

Звертаються китайці один до одного і за допомогою слів "учитель", "майстер", "лікар", а до знайомих людей можуть звернутися безпосередньо: "вчитель Ван", "майстер Чжан".

Дядечко Хоу, не треба турбувати начальників - 豪叔叔, 別打擾老闆

Братку Юй-Хоу, попей водички - 雨後小子, 喝點水 (斯托克著, 2011)

2.3. Функція впливу у формулах мовленнєвого етикету

Останнім часом досить відчутно впливає на ділове життя в азійському регіоні й у всьому світі Китай. Як відомо, китайці у будь-яких ситуаціях поводяться досить стримано, їм не притаманні прояви сильних емоцій, ентузіазму. Ця стриманість виявляється в міжособистісних стосунках. Тому, спілкуючись із мешканцями цієї країни, варто пам'ятати, що вони вважають неприпустимими обнімання, плескання по спині, поцілунки, навіть легкі дотики. На китайських вулицях потрібно максимально контролювати свою жестикуляцію, а в громадських місцях утримуватися від поцілунків. Непристойним вважається навіть ходити з дамою під руку. Однак люди однієї статі можуть спілкуватися, міцно тримаючись за руки, у Китаї це - жест міцної дружби.

Під час світських бесід не варто розпитувати китайців про політику. Якщо китаєць не знає відповіді на конкретне запитання, наприклад, де знаходиться конкретний населений пункт, він може нафантазувати або висловити припущення.

При знайомстві китайці обмінюються візитівками, вітаються рукоштовпанням (спочатку слід потиснути руку найпочеснішому представнику китайської делегації). На зворотному боці візитівок, призначених для китайської делегації, обов'язково має бути текст китайською мовою. Отримавши візитівку китайського партнера, потрібно уважно її прочитати, потім покласти перед собою на стіл або до футлярчика. Китайські імена зазвичай складаються з трьох слів, перше - прізвище, а наступні означають ім'я. Наприклад, до містера Лі Ер Пенг потрібно звертатися “*李先生 (李顯生)*” - “містер Лі (Лі сіеншен)”, до містера Ден Сяопін - *丹先生 (Dan Xiansheng)* - “містер Ден (Ден сіеншен). До жінки звертаються - 《*李太太 (李太太)*》” - “місіс Лі (Лі тайтай)”; до неодруженої жінки - “*小姐 (小傑)*” - “міс (сяодзіє)”. Якщо прізвище китаця чи китаянки не відоме, краще звертатися: “*先生 (sienshen)*” - “містер (сіеншен)” або - “*太太*” - “місіс” (у ділових стосунках - “*聞*” - “нюши”) (斯托克著, 2011).

Іноді, щоб пристосуватися до європейського етикету, китайці на візитівці можуть переставити місцями прізвище й ім'я. Про це, якщо виникли сумніви, краще запитати в них особисто. Китаєць може запропонувати звертатися до нього по імені. При звертаннях у Китаї використовують також титули (президент, граф) або назви посад (директор, голова тощо). Щоб полегшити спілкування з іноземцями, китайці беруть собі іноземні імена: Тімоті Ванг, Вася Чжан, Джон Бай, Ірина Лі. До жінок у сфері послуг тактовним вважається звернення - “*小傑*” - “сяодзіє”.

Найпоширеніша форма привітання у Китаї - "Ні хао ма?" ("你還好嗎?" - "Чи добре вам?"), на що потрібно відповісти: "Хао! Сіе сіе!" ("Добре! Дякую!" - 美好的! 謝謝你!) (马庆株。 ,1997).

Як і в арабському світі китайський бізнес зорієнтований спочатку на стосунки, потім - на угоду. Тому не варто сподіватися на вдалий бізнес із китайськими партнерами, не маючи з ними надійних, довірливих особистісних стосунків ("гуансі" - дух дружби - "關係" 是友誼精神). Встановленню таких стосунків китайці віддають багато часу і сил.

Під час ділового спілкування вони зазвичай влаштовують банкети, ігри, гольф, щоб якомога краще пізнати свого партнера, вивчити його сильні та слабкі сторони, пересвідчитися, чи можна йому особисто довіряти. У таких ситуаціях європеець може виявити нетерпіння, зауважуючи: "Ми марнуємо час" - 我們在浪費時間. Зовсім інакше думатиме його китайський партнер, оскільки цей час він витрачає на розмірковування, чи варто йому мати з тією чи іншою особою бізнес (Любимова, 2016).

У процесі переговорів китайці зазвичай обирають очікувальну тактику, намагаючись спочатку з'ясувати наміри партнера, проаналізувати висунуті ним умови тощо. Власну позицію вони висловлюють наприкінці зустрічі. Переговорний процес з китайцями відбувається дуже важко. Та якщо з ними досягнуто певних домовленостей, вони намагатимуться виконати всі взяті на себе зобов'язання.

На початку ділових контактів не варто виявляти особливе захоплення китайською культурою або китайськими партнерами. "Дух дружби" не заважатиме їм вдало маніпулювати та використовувати помилки протилежної сторони. Не гребують вони і тактикою тиску. Наприклад, під час складних переговорів, коли їх партнер виявляє неабияку непоступливість, у вестибюлі

приміщення може з'явитися представник (представники) конкуруючої фірми, очікуючи на ділову зустріч з ними (Радевич, Винницький, 2006).

Китайці уникають слова "ні" - “不”, оскільки вважають пряму відмову образою. Тому "ні" в Китаї означає: "це питання вимагає додаткового вивчення"; "це буде важко" - “這個問題需要進一步研究” ; “這會很難” тощо. У Китаї не заведено підвищувати голос, китайці, особливо представники північних регіонів, завжди розмовляють тихо. Крім того, на переговорах з ними потрібно контролювати свою емоційність, оскільки в Китаї фальшива посмішка краще, ніж відвертий гнів. Сміх, хихотіння китайських партнерів можуть свідчити, що вони знервовані (Стельмахович, 1981).

Характерною ознакою переговорів з представниками китайських фірм, організацій є ставлення до умов контракту як до об'єкта, що завжди перебуває в стані узгодження. Європейських бізнесменів такий підхід дратує.

У спілкуванні з китайцями ніколи не можна чинити так, щоб вони були змушені ніяковіти в присутності своїх партнерів. Критичні зауваження можна висловлювати лише наодинці. Доречно при цьому скористатися послугами третьої особи, яка має бути незацікавленою, авторитетною для них. Надсилати критичні зауваження у письмовій формі обов'язково слід із позначкою "конфіденційно" - “秘密地”, щоб лист не потрапив до секретаря, оскільки підрив авторитету керівника в очах його підлеглих в Китаї розцінюється як надто некоректний вчинок.

Співпраця з китайськими партнерами на їхній території вимагає блискавичного реагування на отримані пропозиції, запрошення, ділову кореспонденцію тощо. Щодо цього європейцям бракує оперативності, тому в Китаї часто нарікають на їх неквапливість. Фірми, які співпрацюють із

китайськими бізнесменами, повинні мати в своєму штаті фахівців з китайського ділового етикету, а також відповідальних за ділове листування (Литовченко, 2000).

Обов'язково потрібно відвідувати офіційні, протокольні заходи, влаштовані китайськими партнерами. На банкети і прийоми у Китаї приходять з подарунками. Найпоширеніші подарунки - французький коньяк, віскі, запальнички, книги, твори мистецтва, калькулятори тощо. Не варто дарувати китайцям годинники, західне столове вино, речі, які мають відношення до числа "чотири". Ці обмеження є не надто категоричними, про що свідчить випадок з однією датською фірмою, яка своїм діловим партнерам із Китаю подарувала коштовні настільні годинники. Наступного ранку представник китайської делегації прошепотів на вухо датському партнеру: "Вибачте, але китайцям годинники не дарують. Годинники нам нагадують про смерть, приносять нещастя". Зауваживши, що данець внутрішньо зіщулюється, той промовив: *"Нічого, ми без забобонів"* - *"沒什麼, 我們不迷信"* (Базовий підручник китайської мови, 1995).

Дарувати фрукти у Китаї можна лише дуже близьким друзям, оскільки там їх дарують тільки бідним. У гості до китайців приходити потрібно трішки раніше, однак піти звідти необхідно вчасно - відразу після закінчення вечері. Під час вечері слід скуштувати кожен страву. Почесний гість страви куштує першим і першим залишає трапезу. Згідно з китайським етикетом келих слід тримати в правій руці, ледве торкаючись її лівою. На початку пропонують різносоли, подрібнене м'ясо, горішки. Перед кожним гостем ставлять маленькі мисочки. Коли китайці п'ють, то не їдять, а лише закусують. Не обов'язково пити з усіма разом: один із учасників застілля може запропонувати вам випити особисто з ним, і це не є нетактовним

стосовно інших гостей. Абсолютно неприйнятне в Китаї непомірне вживання алкоголю. Під час застілля спочатку пропонують холодні, потім гарячі страви, які у свою миску слід накладати невеликими порціями, оскільки вживання великої кількості їжі в Китаї вважається непристойним (Любимова, 2016).

Меню китайців доволі різноманітне. Страви готуються швидко, оскільки їх компоненти дрібненько нарізають кубиками, смужечками, шматочками тощо. Китайська кухня має досить екзотичні страви: з плавників акули, зі змій тощо. Та повсякденною їжею є соя, яловичина, птиця (курятина, качатина), овочі, морепродукти, морська капуста. Головний продукт - рис, який готують на тваринних або рослинних жирах. З нього варять суху, розсипчасту ("дань") - ("貢") або дуже рідку ("дамічжоу") - (《大密洲》) каші. Не вживають китайці спровоковані ковбаси, копчену рибу, байдуже ставляться до ікри, лососини, оселедця, сирів, вершкового масла, кисломолочних продуктів, соусів зі сметани або вершків. Усі молочні продукти в Китаї замінюють соєві вироби: соєвий соус, соєве масло, соєве молоко. Не використовують вони під час приготування їжі лаврове листя.

Наприкінці трапези подають супи; на десерт, який пропонується після супу (бульйону), - дині, кавуни, фрукти, морозиво, а потім пригощають часом із різноманітними ласощами (Любимова, 2016).

Від запропонованого китайцями подарунка або додаткового вгощення спочатку варто ввічливо відмовитися. Подарунки в Китаї приймають обома руками. На відміну від європейців, які зазвичай розкривають подарунки відразу після їх вручення, китайці вважають це неввічливим і розглядають їх без присутності гостей.

Традиційний діловий одяг у Китаї - темно-синій або сірий костюм, нестроката краватка, біла сорочка і чорне взуття. Представники східних культур не дозволять собі знімати піджак або краватку, очікуючи подібної протокольної дисципліни і від іноземних партнерів.

Висновки до Розділу 2

Експресивність мовлення реалізується за рахунок передачі емоцій засобами мови.

Вигуки сучасної китайської мови можна поділити на вигуки, що виражають різні емоції, та вигуки, що виражають конкретні емоції. Проте, більшість вигуків можуть передавати певне нашарування почуттів та емоцій. У ході дослідження підкреслено залежність вигуків від інтонаційного окреслення висловлювання.

Поняття емотивність характеризує вигук як мовний засіб під час його функціонування. Проаналізувавши типи емоцій, було виділено

- 1) вигуки, що виражають позитивні емоції,
- 2) вигуки, що передають негативні емоції та
- 3) вигуки, які виражають почуттєво нейтральні стани.

Також було встановлено, що вигуки сучасної китайської мови можна поділити на вигуки, що виражають різні емоції, та вигуки, що виражають конкретні емоції. Проте, більшість вигуків можуть передавати певне нашарування почуттів та емоцій.

ВИСНОВКИ

Мовленнєвий етикет – система усталених форм спілкування, прийнятих відповідно до соціальних ролей і моральних норм поведінки людей у суспільстві. Мовленнєвий етикет охоплює також паралінгвальні засоби – жести, міміку і особливо інтонацію.

Структуру мовного етикету визначають такі основні елементи комунікативних ситуацій, які властиві всім мовцям: звертання, привітання, прощання, вибачення, подяка, побажання, прохання, знайомство, поздоровлення, запрошення, пропозиція, порада, згода, відмова, співчуття, комплімент, присяга, похвала тощо. З-поміж них вирізняють ті, що вживаються при зав'язуванні контакту між мовцями – формули звертань і вітань; при підтриманні контакту – формули вибачення, прохання, подяки та ін.; при припиненні контакту – формули прощання, побажання тощо.

Етикет - це мова, за допомогою якої можна багато чого сказати і багато чого зрозуміти, якщо вміти бачити. Етикет не можна замінити словами. Розмовляючи з іноземцем, іноді важко буває пояснити, як ви ставитеся до нього і до того, що він говорить. Але якщо ви володієте етикетом, ваше мовчання, жести, інтонації будуть красномовніше за слова. За зовнішньою манерою триматися за кордоном судять не тільки про людину, а й про країну, яку він представляє.

До цих пір не застаріла думка, висловлена багато років тому великим просвітителем епохи Відродження письменником Сервантесом: "Ніщо не обходиться нам так дешево і не цінується так дорого, як ввічливість".

Гарні манери, стиль поведінки, делікатність, тактовність не формуються самі по собі. Велике значення тут мають соціальне мікросередовище, в якому живе людина, отримане в дитинстві виховання,

але в будь-якому випадку людина може опанувати хорошими формами спілкування, тільки будучи зацікавленою у цьому.

Сформовані на наш час норми моральності є результатом тривалого процесу становлення взаємин між людьми. Без дотримання цих норм - неможливі політичні, економічні, культурні відносини, тому що не можна існувати, не поважаючи один одного, не накладаючи на себе певних обмежень.

Розглянуті в даній роботі формули мовленнєвого етикету в китайській мові мають певні розбіжності з їхніми українськими аналогами в узусі, етимології, національно-культурному компоненті, що однозначно вимагає спеціального коментування формул українського етикету в іншомовній аудиторії. Особливо актуальною ця задача постає у групах, де навчаються представники різних національностей.

摘要

课程工作中的题目“现代汉语言语礼仪套语的功能特点”。

实现既定目标涉及以下任务：

- 考虑演讲礼仪的特点；
- 分类演讲礼仪公式；
- 研究现代语言学中的言语礼仪公式；
- 表征情感和表达功能以及礼貌功能；
- 确定执行申诉功能的方式；
- 描述影响力在演讲礼仪公式中的作用。

作品的对象是现代汉语的讲话礼仪套语。

在课程工作中，对任务进行了分析，确定了任务的实施手段，对现代汉语言语礼仪的套路进行了学习和研究。

在课程作业的第一部分，对现代汉语的讲话礼仪公式进行了理论分析。重点提出了以下问题：对演讲礼仪特点的考虑、演讲礼仪套语的分类、科学家著作中演讲礼仪套语的研究。

第二节研究了言语礼仪套语的功能特点。着重研究了言语礼仪公式中的情感表达功能和礼貌功能、称呼功能的表达、影响功能等问题。

每个部分都给出了结论。

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Базовий підручник китайської мови. (1995) 4. print. Beijing: Beijing Language and Culture University Press.
2. Безноса А. (2007). Граматичні індикатори вираження ввічливості. Полтава.
3. Ветрова Е.С. (2015). Мовленнєвий етикет у дзеркалі монотеїстичних вірувань українців і лезгинів. Одеський лінгвістичний вісник, 6(2). 3-8.
4. Гриценко Т.Б. та ін. (2007) Етика ділового спілкування / За редакцією Т.Б. Гриценко, Т.Д. Іщенко, Т.Ф. Мельничук / Навч. посібник.— К.: Центр учбової літератури,.
5. Китайсько-український словник (2004). Колодко С. А., кафедра тюркології Інституту філології Київського національного університету. - Київ: Консультант.
6. Литовченко В.М. (2000). Мовленнєвий етикет як компонент комунікації. Наук. вісник Ізмаїл. держ. пед. ін-ту, 9. 175-177.
7. Любимова Ю. С. (2014). Актуальність функціонального підходу до аналізу категорії модальності в китайській мові. Наукова філологічна організація "ЛОГОС". 85—88.
8. Любимова Ю. С. (2016). Функціональні особливості дослідження засобів та способів вираження категорії модальності в сучасній китайській мові. Одеський лінгвістичний вісник, 5 (1). 87—91.
9. Любимова Ю.С. (2016). Функціонально-семантичне поле модальності в сучасній китайській мові. Київ. 205

10. Паламарчук О.Л. (2011) Українсько-китайський словник лінгвістичної термінології/ О.Л. Паламарчук, Г.П. Стрельчук, Н.С. Ісаєва, Н.А. Кірносова, М.В. Шевченко. - К.: ВПЦ “Київський університет”
11. Радевич-Винницький Я. (2006). Етикет і культура спілкування. Знання. 291.
12. Стельмахович М.Г. (1981). Мовний етикет. Культура слова. 61.
13. Українсько-китайський словник (1990) проф. Шупу Чен, Інститут лексикографії Хейлунцзянського університету. - Пекін: Вид. Шан'у Іньшугуань.
14. 汉语新目标 (2004), 第一册. – 北京: 教育科学出版社, 2004 248 页.
15. 汉语新目标 (2004), 第二册. – 北京: 教育科学出版社, 220 页
16. 洪成玉。 (2002)。谦词敬词婉词词类。北京: 商务印书馆。
17. 马庆株。 (1997) 。指人参与者角色关系趋向与汉语动词的一些小奥。北京: 清华大学出版社。 - 136 页。
18. 周符娟。 (2005) 。礼貌语言的管控// 修辞学习 2005 年第二期。 - 页
19. 斯托克著 (2011)。 / [英] J. 特维改写 / 殷晓苏, 王娣译, 一德拉库拉, 45 页。
20. 快乐汉语: Книга для учнів. / 李晓琪、罗青松、刘晓雨等. - 北京: 人民出版社, 2010. – 120 с.